

ΑΝΔΡΟΥΛΛΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Μη ικανοποιητική η συμμετοχή της γυναίκας στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Είμαστε στην 92η θέση διεθνώς και στην 27η θέση στην ΕΕ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Αρουσώτου
antigoni.drousiotu@phileleftheros.com

Ανήκει στη γενιά που έζησε τις προκαταλήψεις και διακρίσεις, αλλά και τις αλλαγές που οδήγησαν στην πρόοδο, την οικονομική και κοινωνική ανεξαρτητοποίηση των γυναικών. Μιλώντας με νέες διαπιστώνει ότι δεν γνωρίζουν για τους αγώνες που έδωσαν οι γυναίκες της Κύπρου για να αποκτήσουμε τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που σήμερα απολαμβάνουμε. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η πρόην Επιτροπός στην ΕΕ Ανδρούλλα Βασιλείου αποφάσισε να καταγράψει την πορεία της γυναίκας τον 20ό αιώνα, μια πορεία που, όπως τονίζει, πρέπει να γνωρίζουν η νέα γενιά των γυναικών και οι γενιές του μέλλοντος.

-Παρουσιάζετε σε λίγες μέρες το βιβλίο σας «Γυναίκα της Κύπρου, ενός αιώνα διαδρομή».

-Ναι, η παρουσίαση θα γίνει την ερχόμενη Τρίτη, 5 Μαρτίου, με την ευκαιρία της Ημέρας της Γυναίκας, στις 18.30 στα κεντρικά γραφεία της Τράπεζας Κύπρου, στη Λευκωσία. Το βιβλίο θα παρουσιάσει ο κ. Κωνσταντίνος Λυκούργος, δικαστής, μέλος του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Λουξεμβούργο. Χαίρεται να απευθύνεται η Επιτροπή Ισότητας Ανδρών και Γυναικών, Ιωσήφ Αντωνίου, και η βουλευτής και γ.γ. της ΠΟΓΟ, Σκευή Κουκουμά, της αρχαιότερης γυναικείας οργάνωσης που πάλεψε για τα δικαιώματα της γυναίκας.

-Πώς ξεκίνησε η ιδέα;

-Όπως εζηγό και στον πρόλογο του βιβλίου, ανήκω σε μια μεταβατική γενιά. Τελειώσαμε το σχολείο αμέσως μετά την ανεξαρτησία. Μέχρι τότε, με μερικές ίσως εξαιρέσεις, η ζωή της γυναίκας ήταν πολύ περιορισμένη. Μέχρι και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο το 47% των γυναικών ήταν αναλφάβητες. Το 1960 μόνο το 1% των γυναικών προχωρούσαν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ενώ σήμερα το 57% των φοιτητών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι γυναίκες. Ανήκω στη γενιά που έζησε τις προκαταλήψεις και διακρίσεις, αλλά και τις αλλαγές που οδήγησαν στην πρόοδο των γυναικών, την οικονομική και κοινωνική τους ανεξαρτητοποίηση. Δεν μπορώ να πω ότι φτάσαμε στο ιδεώδες, αλλά επιτεύχθηκε μεγάλη πρόοδος. Συχνά μιλώ με νέες γυναίκες και διαπιστώνω ότι δεν γνωρίζουν πολλά σε σχέση με τους αγώνες που έδωσαν οι γυναίκες της Κύπρου και κάτω από αντίξοες συνθήκες, για να αποκτήσουμε τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που σήμερα απολαμβάνουμε. Πολλές φορές πιστεύω ότι πάντα έτσι ήταν τα πράγματα. Γι' αυτό αποφάσισα να καταγράψω την πορεία της γυναίκας κατά τον 20ό αιώνα, μια πορεία που πρέπει να γνωρίζουν η νέα γενιά των γυναικών και οι γενιές του μέλλοντος.

-Τι περιέχει το βιβλίο;

-Το βιβλίο χωρίζεται σε δυο μέρη. Το Α' μέρος ξεκινά στις αρχές του 20ού αιώνα μέχρι την ανεξαρτησία και το Β' μέρος από το 1960 μέχρι σήμερα. Στο πρώτο μέρος περιγράφω τη ζωή της Κύπριας γυναίκας. Πήρα συνεντεύξεις από μεγάλο αριθμό γυναικών, από τα χωριά και τις πόλεις και ευτυχώς που πρόλαβα γιατί οι πλείστες από αυτές έχουν ήδη πεθάνει. Συγκλονιστικές είναι οι μαρτυρίες πολλών από αυτές. Από τα φτωχά χωριά της Πάφου και της Κερπασσίας, όταν γίνονταν 6-7 χρονών, τις έστειλαν υπηρέτριες. Μια ζωή βασανισμένη για ένα καρβέλι ψωμί. Αλλά και οι γυναίκες στις πόλεις δεν είχαν και πολλά ενδιαφέροντα εκτός σπιτιού. Ύφαιναν στα σπύτα τα προκιά τους και πήγαιναν κανόναν περφόρα, πάντα με συνοδεία ενός συγγενικού προσώπου.

-Ξεχώρισαν κάποιες γυναίκες;

-Βέβαια, κάποιες κατάφεραν να σπάσουν τα δεσμά και να αναδειχθούν, να δημιουργήσουν πρότυπα, όπως η Ελένη Χατζηπέτρου, η Πολυξένη

“ Σε πολλά επαγγέλματα καλά κρατάει ακόμα η λεγόμενη γυάλινη οροφή που δεν αφήνει τη γυναίκα να ανέβει τα ανώτατα σκαλοπάτια του επαγγέλματος

Η γυναίκα-πρότυπο με ευθύνη και υπευθυνότητα

-Εσείς υπηρετήσατε 7 χρόνια ως Επίτροπος της ΕΕ, ζήσατε την Ευρώπη. Πού κατατάσσετε την Κύπρια;

-Οι γυναίκες που έζησα και συνεργάστηκα στις Βρυξέλλες είτε ως Επίτροποι είτε ως ευρωβουλευτίνες ήταν όλες γυναίκες δυναμικές που είχαν ενταχθεί στον αγώνα για ισότιμη συμμετοχή στα κοινά. Ουδέποτε ένιωσα ότι γινόταν διάκριση μεταξύ των Επιτροπών ανάλογα με το φύλο. Να σημειώσω επίσης ότι η Κύπρος δεν είναι η μοναδική χώρα όπου η γυναίκα έχει πολύ χαμηλή συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων και κυρίως στην πολιτική. Είναι θέμα κουλτούρας. Και παρόμοια κουλτούρα υπάρχει και στην Ιταλία και τη Μάλτα, την Ελλάδα και άλλες βαλκανικές χώρες.

-Όταν μια γυναίκα αναλάβει θέση εξουσίας, νιώθει το βάρος της ευθύνης να πετύχει για να ανοίξει δρόμους;

-Σίγουρα αυτό πρέπει να γίνεται. Όπως φυσικά και για τον άντρα, αλλά για τη γυναίκα ο κόσμος είναι πιο κριτικός και απαιτητικός. Στη γυναίκα προσέχουν το κάθε τι: πώς θα μιλήσει, πώς θα συμπεριφερθεί, πώς θα ντυθεί, με ποιο θα συναναστραφεί. Γι' αυτό η γυναίκα σε τέτοιες θέσεις πρέπει να νιώθει πραγματικά την ευθύνη του να αποτελέσει πρότυπο για άλλες γυναίκες και να πρέπει να εργαστεί μεθοδευμένα και με υπευθυνότητα.

«Γυναίκα της Κύπρου, ενός αιώνα διαδρομή»

Λοιζιάς, η Περσεφόνη Παπαδοπούλου, η Μαρία

Ιωάννου, η Κατίνα Αντωνιάδου και άλλες που ήταν σπουδαίες παιδαγωγοί, οι πλείστες Αρσακειάδες. Εκτός από το ότι μόρφωσαν γενιές γυναικών, πρωτοστάτησαν στην απελευθέρωση και ανεξαρτησία της γυναίκας. Αρτύθηκαν και βοήθησαν τις γυναίκες να ασχοληθούν με τη φιλανθρωπία, τον αθλητισμό, πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις. Με τη βοήθεια και ενθάρρυνση τους ιδρύθηκαν και οι πρώτες γυναικείες οργανώσεις που πρόσφεραν στις γυναίκες διέξοδο στη μονοτονία της τότε εποχής.

-Το πρώτο μέρος του βιβλίου περιλαμβάνει και τους εργατικούς αγώνες των γυναικών.

-Από τις πρώτες κιόλας δεκαετίες του 20ού αιώνα άρχισαν να ιδρύονται οι πρώτες Ενώσεις Εργαζομένων Γυναικών που σκοπό είχαν να βοηθήσουν τις διάφορες κατηγορίες εργαζομένων γυναικών: τις εργάτριες σε μεταξουργεία και υφαντουργεία, τις ράπτριες, τις υπηρέτριες κ.ά., να έχουν πιο ανθρώπινες συνθήκες εργασίας και καλύτερη αμοιβή, και το 1948-49 ιδρύθηκαν οι πρώτες Προοδευτικές Οργανώσεις Γυναικών που αποτέλεσαν τον πυρήνα για τη δημιουργία το 1950 της Παγκύπριας Οργάνωσης Δημοκρατικών Γυναικών. Τέλος, αυτή αντι-καταστάθηκε το 1959 από την οργάνωση που ολοι γνωρίζουμε σήμερα, την ΠΟΓΟ.

-Αναφέρατε στην συμμετοχή των γυναικών στον Απελευθερωτικό Αγώνα;

-Φυσικά, πάρα πολλές γυναίκες συμμετείχαν στον

απελευθερωτικό αγώνα 1955-59 με διάφορους τρόπους και μάλιστα αρκετές γυναίκες είχαν αναλάβει ηγετικούς ρόλους και καθήκοντα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι καμία γυναίκα «Εφιάλης» δεν υπήρξε ανάμεσά τους. Οι γυναίκες ξεχώρισαν για την εχεμύθεια τους. Οι γυναίκες που συμμετείχαν στον αγώνα ένιωσαν για πρώτη φορά σχετικά ανεξάρτητες. Μπορούσαν να συνεργαστούν και να συναναστραφούν με άντρες, με νέους της εποχής και έτσι δημιουργήθηκε σιγά - σιγά αυτό το κίνημα της απελευθέρωσης.

-Με τι ασχολείται το δεύτερο μέρος του βιβλίου;

-Εκεί δίνω πάρα πολλά στοιχεία για τις διεθνείς συμβάσεις που υπέγραψε η Κυπριακή Δημοκρατία ως ανεξάρτητο πλέον μέλος των Ηνωμένων Εθνών που είχαν σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα της γυναίκας. Παραθέτω όλες τις νομοθεσίες που υιοθετήθηκαν από τη Βουλή μας κατά τη διάρκεια της ενταξιακής μας πορείας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και που ήταν πολύ σημαντικές για την ισότητα, για τη θέση της γυναίκας στην εργασία που συμπεριλαμβάνει και το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης, ιδιαίτερα στον χώρο εργασίας. Η ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν καταλύτης για την ισότητα της γυναίκας και τα δικαιώματά της. Πολύ σημαντικός παράγοντας ήταν και η προσφυγιά μετά το 1974. Εκατοντάδες οικογένειες ξεσπιτώθηκαν και η γυναίκα αναγκάστηκε να συμμετάσχει στην αγορά εργασίας για

να συνεισφέρει στο οικογενειακό βάλαντο και να ξαναδημιουργήσει το σπιτικό της. Έτσι έχουμε μια σταδιακή πρόοδο αναφορικά με τη συμμετοχή της γυναίκας στο εργατικό δυναμικό.

-Η γυναίκα άρχισε να μορφώνεται...

-Σημαντικός σταθμός για τη μόρφωση της γυναίκας ήταν η δημιουργία του πρώτου Πανεπιστημίου της Κύπρου, και μετέπειτα άλλων. Αυτά βοήθησαν τη γυναίκα της Κύπρου να φτάσει σε αξιολύτιστα επίπεδα μόρφωσης. Σημαντική είναι επίσης η συμβολή της γυναίκας στον πολιτισμό. Τα τέχνη των ανδροκρατούμενων επαγγελματιών σιγά - σιγά έπεφταν και αναφέρονται σε πολλά τέτοια παραδείγματα.

-Ποια είναι το χαρακτηριστικό της Κύπριας γυναίκας;

-Όταν της δοθούν ευκαιρίες και κίνητρα, αγωνίζεται με όλο της το είναι. Το είδαμε στους εργατικούς της αγώνες, στον αγώνα της ΕΟΚΑ, το είδαμε μετά την εισβολή, το βλέπουμε σε όλες τις εκρήξεις. Δυστυχώς αυτό που μας λείπει σήμερα είναι η συλλογικότητα στόχων και δράσεων.

-Πού υπήρξε μεγάλη πρόοδος;

-Στη μόρφωση και στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Η γυναίκα έχει σπάσει τα φράγματα όλων των παραδοσιακών ανδροκρατούμενων επαγγελμάτων. Εντούτοις, σε πολλά επαγγέλματα καλά κρατάει ακόμα η λεγόμενη γυάλινη οροφή που δεν την αφήνει να ανέβει τα ανώτατα σκαλοπάτια του επαγγέλματος. Οι λόγοι είναι πολλοί αλλά, δυστυχώς, δεν μπορούμε στα περιορισμένα αυτά πλαίσια να τους αναλύσουμε.

-Πού υστερούμε;

-Σε δυο σημεία υστερούμε πάρα πολύ. Μελέτες που έγιναν το 2018 μας ρίχνουν κείμενα στην αξιολόγηση λόγω της μη ικανοποιητικής συμμετοχής της γυναίκας στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Δυστυχώς, είμαστε στην 92η θέση διεθνώς και στην 27η θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Λαμβάνουν υπόψη τη Νομοθετική Εξουσία, δηλαδή τη Βουλή, την Εκτελεστική Εξουσία που είναι το Υπουργικό Συμβούλιο αλλά και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, τις δυο πολύ σημαντικές επιτροπές της Δημόσιας Υπηρεσίας και της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, στη μία δεν συμμετέχει καμία γυναίκα και στην άλλη συμμετέχει μόνο μία. Αν λάβει κανείς υπόψη ότι η πλειονότητα των δημοσίων υπαλλήλων και των εκπαιδευτικών

είναι γυναίκες, θα έπρεπε τουλάχιστον τα μισά μέλη των επιτροπών αυτών, που είναι υπεύθυνες για όλους τους διορισμούς, προαγωγές και μεταθέσεις δημοσίων υπαλλήλων και εκπαιδευτικών, να είναι γυναίκες. Το ποσοστό ανέβηκε κάπως πρόσφατα με τον διορισμό αρκετών ανδροκρατούμενων οργανισμών αλλά οι πλείστες διορίστηκαν σε Οργανισμούς που δεν θεωρούνται πρώτης γραμμής.

-Πού οφείλεται αυτό, μετά από τόσους αγώνες για ισότητα;

-Εκεί που εκλέγονται (Νομοθετική Εξουσία και Τοπική Αυτοδιοίκηση) δεν έχουμε αρκετές υποψήφιες γυναίκες. Για αυτό υπεύθυνα είναι τα πολιτικά κόμματα που δέχονται πολλές πιέσεις από ενδιαφερόμενους άνδρες... αλλά ευθύνονται και οι ίδιες οι γυναίκες. Φοβούνται τις ευθύνες και δικαιολογημένα διότι δεν παρέχουμε ως κράτος αρκετές διευκολύνσεις για τους εργαζόμενους γονείς ούτως ώστε οι γυναίκες να μπορούν να συμμετέχουν στα κοινά. Η γυναίκα χρειάζεται επίσης τη στήριξη του περιγυριού της, του συντρόφιου, των γονιών, των παιδιών της. Πόσες την έχουν; Πόσοι άντρες είναι διατεθειμένοι να πουν στη γυναίκα τους να τολμήσει να διεκδικήσει και θα είναι δίπλα της; Ουμμάει πόσο θάρρος έκανε η φράση του Βασιλείου «Η Ανδρούλλα κι Εγώ». Αυτό δεν ήταν σχήμα λόγου. Έκρυβε την πραγματική σχέση συνεργασίας και αλληλοστήριξης που υπήρχε μεταξύ μας.

-Η ισότητα ξεκινά από τη γυναίκα;

-Η γυναίκα πρέπει πρώτα από όλα να αποβάλει τους ενδοισμούς και τις φοβίες της. Να συνειδητοποιήσει ότι έχει τις ικανότητες και τη δυνατότητα να κάνει αυτά που κάνει ο άντρας. Χρειάζεται πρώτα από όλα αυτοπεποίθηση. Ακούει συχνά να λέγεται για παράδειγμα ότι οι γυναίκες δεν κάνουν για την πολιτική ή ότι δεν κάνουν για θετικές επιστήμες. Αυτά είναι αποκομίματα της φαντασίας. Το γυναικείο μυαλό είναι εξίσου ικανό για όλες τις επιστήμες και όλα τα επαγγέλματα, φτάνει η γυναίκα να αποβάλει τις φοβίες που πιθανόν να της έχουν δημιουργήσει και να αποφασίσει ο' αυτό που θέλει να κάνει.

-Είναι δυνατόν τον 21ο αιώνα να κάνουμε τέτοιες συζητήσεις;

-Και όμως! Εύχομαι να ζήσω να δω την ώρα που δεν θα έχουμε διλήμματα μεταξύ ανδρών και γυναικών αλλά θα κρίνουμε τον Άτομο.

ΧΩΡΙΣ ΦΟΒΟ

-Ένα άλλο θέμα είναι και η βία...

-Ναι, ασχολούμαι πολύ στο βιβλίο μου με το θέμα της βίας. Μια στις 5 γυναίκες είναι θύμα βίας, σεξουαλικής, σωματικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας. Η Οργάνωση για την Πρόληψη και την Προστασία των θυμάτων βίας στην Οικογένεια κάνει εξαιρετική δουλειά. Δέχεται χιλιάδες τηλεφωνήματα τον χρόνο από θύματα βίας, που σημαίνει ότι είναι πολύ περισσότερα τα περιστατικά. Μιλώντας με τον υπεύθυνο της Αστυνομίας για το θέμα της βίας, μου επιβεβαίωσε ότι ο θύτης δεν ανήκει σε συγκεκριμένη κατηγορία. Μορφωμένοι και μη, πλούσιοι και φτωχοί, νέοι και ηλικιωμένοι αποτελούν το πορτρέτο του θύτη. Μου επιβεβαίωσε επίσης ότι να μην άρχισαν οι γυναίκες να ξεθαρεύουν, να καταγγέλλουν περιπτώσεις βίας, αλλά οι πλείστες δεν προχωρούν σε επίσημη καταγγελία και αν στο τέλος πειστούν να το κάνουν, όταν έρθει η ώρα να παρουσιαστούν στο δικαστήριο, αποσύρουν την κατηγορία από φόβο, ντροπή ή δέχόμενες πιέσεις από τον περιγυρό τους. Ελάχιστες είναι διατεθειμένες να πάνε μέχρι το τέλος.

Η ισότητα είναι υπόθεση όλης της κοινωνίας

Η ισότητα είναι υπόθεση όλης της κοινωνίας
-Ποια τα συμπεράσματα του βιβλίου;

-Τα αναλύω στον επίλογο όπου λέω ότι υπήρξε μεν μεγάλη πρόοδος, αλλά ταυτόχρονα επιστημαίνω τις αδυναμίες που είναι η μη συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων και στο θέμα της βίας. Εκεί χρειάζομαστε τη στήριξη του κράτους και των αντρών. Τονίζω ότι το θέμα της ισότητας των δύο φύλων δεν είναι υπόθεση μόνο της γυναίκας, αλλά της κοινωνίας ολόκληρης, ανδρών και γυναικών. Σοβαρές μελέτες που έγιναν δείχνουν ότι, αν τα καταφέρουμε να επιτύχουμε την ισότητα των φύλων, θα υπάρξει μια μεγάλη αύξηση στην οικονομία και θα δημιουργηθούν πολλές θέσεις εργασίας από τις οποίες φυσικά θα επωφεληθεί σημαντικά και η γυναίκα.

-Η ισότητα των φύλων θα φέρει και την ανάπτυξη κουλτούρας ειρήνης;

-Δεν ασχολήθηκα με το θέμα του Κυπριακού στο βιβλίο, ούτε με τις Τουρκοκύπριες διότι δεν είχα πρόσβαση σε στοιχεία. Εντούτοις, θα πρέπει να τονίσω ότι είναι μεγάλο έλλειμμα το γεγονός ότι για χρόνια η γυναίκα της Κύπρου δεν συμμετέχει στη διαδικασία των Ηνωμένων Εθνών για λύση του Κυπριακού, κατά παράβαση της Απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας 1325 που τονίζει την αναγκαιότητα της συμμετοχής των γυναικών σε κάθε διαδικασία ειρηνικής λύσης ενός προβλήματος. Παρόλο που είχε συσταθεί και σχετική Δικονομική Επιτροπή για το θέμα, η οποία έκανε και λεπτομερείς εισηγήσεις προς τους δύο γηγέτες, τίποτα δεν έγινε. Από τον καιρό της Στέλλας Σουλιάτη καμία γυναίκα δεν υπήρξε μέλος της συμβουλευτικής ομάδας των δύο γηγενών.

Τα «Φτερουγίσματα μνήμης» ο επόμενος στόχος

-Τι σκέψεις έρχονται στο μυαλό σας κάθε 8η Μαρτίου;

-Για να είμαι ειλικρινής, εκτός αν μια εκδήλωση έχει κάποιο συγκεκριμένο θέμα και στόχο, το να ακούμε ωραία λόγια και θαυμασμό για τις γυναίκες το θεωρώ κάπως θέατρο. Η ισότητα δεν επιτυγχάνεται με λόγια, αλλά με έργα.

-Τι σας διδάξε η δική σας πορεία;

-Ήταν μια συνεχής πάλη. Ξεκινώντας από το τι θα σπουδάσω, μετά αγωνιζόμενη να πετύχω στο δικηγορικό ανδροκρατούμενο τότε επάγγελμα, στην Κυπριακή Βουλή και στην όλη μου προσπάθεια να αλλάξω παλιές νοοτροπίες στην κοινωνία μας. Ήταν μια συνεχής προσπάθεια να βοηθήσω να αλλάξουν τα πράγματα. Ως πρώτη κυρία έπαιξα σημαντικό ρόλο στο να δημιουργηθεί ο Μόνιμος Κεντρικός Φορέας για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, που μετονομάστηκε μετά Μνησιανισμό για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Τότε ηγήθηκα στα χωριά και κινητοποιήσαμε τις αγρότισσες, εργαστήκαμε πολύ για να δοθεί κοινωνική σύνταξη. Όλες οι οργανώσεις-μέλη του Φορέα μου πρότειναν

ομόφωνα τότε να αναλάβω ως επίτιμη πρόεδρος του Φορέα. Συνεργαστήκαμε όλες οι οργανώσεις πολύ καλά γιατί είμαι συναισθητικός άνθρωπος. Σήμερα η κάθε μια οργάνωση παίρνει ένα μερίδιο από την πίτα που εγκρίνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό και οργανώνει τα δικαίωτα της προγράμματα. Δεν υπάρχει αυτή η συνεργασία και η συνείδηση. Θέλω να δω περισσότερη κινητοποίηση νέων γυναικών και περισσότερη συνεργασία και αλληλοϋποστήριξη. Δεν είναι τυχαίο ότι μας κατηγορούν ότι ούτε οι γυναίκες δεν ψηφίζουν γυναίκες. Στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές μόνο το 43,6% των γυναικών και 32,7% των ανδρών ψήφισαν γυναίκα.

-Ο επόμενος στόχος;

-Να γράψω ένα βιβλίο με τίτλο «Φτερουγίσματα Μνήμης», διότι έχω πολλά να πω από τις διάφορες πτυχές της ζωής μου, από την παιδική μου ηλικία, ως μάχιμος δικηγόρος, μετά ως πρώτη κυρία, βουλευτής, Επίτροπος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ως ενεργό μέλος τώσων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, εθνικών και διεθνών. Ελπίζω να βρω τον χρόνο και τη διάθεση να υλοποιήσω αυτό τον στόχο.